

Polis bütçesi artışta askeri ikiye katladı

17.12.2011 - 11:35

Son güncelleme : 11:37

Türkiye, 2010 yılı itibarıyla askeri ve iç güvenliğe milli gelirinin yüzde 3.7'si oranında harcama yaptı. Son yıllarda askeri harcamaların payı azalırken, iç güvenlik, eğitim ve sağlık harcamalarının payında artış gözleniyor. Ekonominin daraldığı yıllarda askeri harcamalar oransal olarak büyüyor.

Talip AKTAŞ

İSTANBUL - Türkiye'nin 2010 yılında askeri harcamalar için yaklaşık 27.5 milyar TL, iç güvenlik için ise 13.5 milyar TL'ye yakın bir harcama yaptığı belirlendi. Bu rakamlar, GSYH'nın sırasıyla yüzde 2.5'i ve yüzde 1.2'sini oluşturuyor. Oransal olarak son yıllarda azaltamaya gitmekle birlikte, Türkiye NATO tanımlı askeri harcamalarda halen NATO Avrupa ortalamasının üzerinde harcama yapıyor.

2006-2010 arası dönemde askeri harcamaların GSYH'ya oranında 0.4 puanlık azalış gözlenirken, iç güvenlik harcamaların payı 0.88'den yüzde 1.12'ye yükseldi.

Bu bilgiler, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Kuruluşları Eğitim ve Araştırma Birimi'nden Nurhan Yöntürk tarafından hazırlanan "STK'lar için Askeri ve İç Güvenlik Harcamalarını İzleme Kılavuzu"nda yer alıyor.

Araştırmada, 2010 yılında Milli Savunma Bakanlığı, kuvvet komutanlıkları ve savunma ile ilgili diğer kurumların harcamalarından oluşan izlenebilir askeri harcamalarının toplam tutarının 23.5 milyar TL'yi bulduğu, 3.7 milyar TL tutarında da tahmin edilen giderin bulunduğu belirtiliyor.

Bu harcamalar içinde en büyük rakamı 15 milyar TL büyüklükle Milli Savunma Bakanlığı bütçesi oluşturuyor. İkinci sırayı 4.2 milyar TL ile Jandarma Genel Komutanlığı'nın, 2.8 milyar TL ile de Savunma Sanayi Destekleme Fonu'nun bütçesi izliyor.

En büyük pay personel gideri

Araştırmada yer alan verilere göre, 2010 yılı itibarıyla askeri kurumların harcamalarında yüzde 52 ile en büyük payı SGK primleri dahil personel giderleri oluşturuyor. Personel ihtiyaçlarına yönelik mal ve hizmet alımlarının payı 23, modernizasyon projelerine yönelik mal ve hizmet alımlarının payı da yüzde 23 olmak üzere toplam mal ve hizmet alımlarının payı yüzde 46'yı buluyor. Böylece, askeri kurumların personel harcamaları ve bu personelin ihtiyaçlarına yönelik mal ve hizmet alımları toplamı harcamaların yüzde 75'ini oluşturuyor.

Askeri harcamaların payı azaldı

Türkiye'nin toplam askeri harcamalarının yıllar itibarıyla seyrine bakıldığında, bu harcamaların milli gelire oranında düşüş gözleniyor. Nitekim, 2000 yılında yüzde 3.7 düzeyinde bulunan askeri harcamaların milli

gelire oranı, 2002'de yüzde 9'a çıktıktan sonra, izleyen yıllarda aşağı yönlü bir seyir izleyerek 2005'te yüzde 2.5'e, 2010'da da yüzde 2.4'e iniyor. Aynı tarihler itibarıyla Eğitim harcamalarının payı da sırasıyla yüzde 2.6, 2.8, 3.1 ve 3.4'e yükseliyor. Eğitime benzer şekilde sağlık harcamalarında da oran yüzde 2.6'dan 3.7, 3.9 ve 4.4'e yükseliyor.

Ekonomi daralırken harcamaların oranı artıyor

Bu arada, askeri harcamalarla büyüme arasında bir korelasyonun bulunması da dikkati çekiyor. Rakamlar, askeri harcamaların oransal olarak büyüklüğünün, ekonomik büyüme ile yakın, ancak tersine bir ilişki içinde olduğunu da gösteriyor. Bu durum, esas olarak ekonominin daraldığı ya da küçüldüğü yıllarda, merkezi yönetimin öteki bütçe kalemlerinde kesintiye giderken, büyük bölümü personel giderlerinden oluşan askeri harcama bütçesinde aynı oranda kesintiye gidememesinden kaynaklanıyor. Sonuçta da bu durum, ekonomik büyümenin yavaşladığı dönemlerde askeri harcamaların payının artmış gibi görünmesine, büyümenin hızlandığı yıllarda ise azalmış gibi görünmesine yol açıyor.

İç güvenlik harcamaları askeri harcamadan hızlı artıyor

Toplu rakamlarda dikkati çeken bir diğer nokta ise, son yıllarda askeri harcamalardaki görece azalmaya karşın, İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, MİT ve diğer iç güvenlik kuruluşlarının payının hızlı artış göstermesi...

Nitekim, 2006 yılında yüzde 2.52 düzeyinde bulunan askeri harcamalar/GSYH oranı 2007'de yüzde 2.38, 2008'de yüzde 2.36, kriz yılı olan 2009'da yüzde 2.68 ve 2010'da yüzde 2.48 olurken, aynı yıllarda iç güvenlik harcamalarının oranı yüzde 0.88'den sırasıyla 0.95, 0.97, 1.12 ve 1.24'e çıkıyor.

Cari rakamlar itibarıyla bakıldığında da, köy korucularının maaş ve giderleri de dahil olmak üzere 2006 yılında 19.1 milyar TL olan askeri harcamaların 2010 yılında 27.3 milyar TL'ye çıktığı, buna karşılık iç güvenlik harcamalarının ise 6.7 milyar TL'den 13.6 milyar TL'ye yükseldiği görülüyor. Buna göre 2006-2010 arası dönemde askeri harcama bütçesinde yüzde 42.6 oranında artış kaydedilirken, iç güvenlik bütçesindeki artış yüzde 105'e ulaşıyor.

Ayrıca, askeri harcama kalemleri içinde en büyük artışın da görev tanımı iç güvenlik içinde bulunan Jandarma'da kaydedilmesi dikkati çekiyor. Doğrudan askeri harcamalar içinde en büyük paya sahip Millî Savunma Bakanlığı bütçesindeki 5 yıllık dönemin artışı ise yüzde 30'un altında kalıyor.

Askeri harcamada NATO'nun 4. büyük ülkesi

NATO tanımıyla NATO ülkeleri içinde askeri harcamalarda dördüncü sırada bulunan Türkiye, ABD, Yunanistan, İngiltere ve Fransa'nın altında yer alıyor. İlk sıradaki ABD'nin askeri harcamalarının GSYH'ya oranı yüzde 5.4 iken, bu oran Türkiye'de yüzde 1.9 seviyesinde bulunuyor.

Türkiye bu oranla yüzde 1.6 düzeyindeki NATO-Avrupa ortalamasının üstünde, yüzde 5.0 seviyesindeki NATO-Amerika ortalamasının ise altında yer alıyor. NATO ülkeleri içinde en düşük harcama oranına sahip ülkeler ise, yüzde 1.1'lik oranla Belçika, Macaristan ve İspanya olarak sıralanıyor.